

LUNDS UNIVERSITET
Medicinska fakulteten

SWEAH

SWEDISH NATIONAL GRADUATE SCHOOL FOR COMPETITIVE SCIENCE ON AGEING AND HEALTH

Verksamhetsberättelse 2021

Nationella forskarskolan om åldrande och hälsa

www.sweah.lu.se

Innehållsförteckning	sida
<i>Omslagsfoto: Marylou Fortier, Unsplash</i>	
Sammanfattning	3
Styrelse	4
Partners	5
Forskarskolans ledning och administration	6
◦ Pedagogisk arbetsgrupp	6
Anslutna doktorander	6
Disputationer 2021	9
Postdok-engagemang 2021	11
Doktoranddaggar	12
SWEAH Milestone Conference	12
Användning av driftsbidrag, ”ryggsäck”	14
SWEAH specifika curriculum	14
Mentorprogram för postdoktorer	14
Utåtriktade aktiviteter	15
◦ <i>Ny hemsida</i>	
◦ <i>Publicerad artikel</i>	
◦ <i>Externa konferenser</i>	
◦ <i>Pressrelease om SWEAH 2.0</i>	
Doktorander i media	16
Uppföljning	17
◦ Aktivitetsrapporter 2021	
◦ Telefonuppföljningar med doktorander	
På väg mot SWEAH 2.0	19
Ekonomi	20

Verksamhetsberättelse 2021

Sammanfattning

Nationella forskarskolan om åldrande och hälsa (SWEAH) anordnar tvärvetenskapliga kurser med fokus på åldrande och hälsa, erbjuder seminarier och doktoranddaggar samt upprätthåller ett nätverk som främjar utveckling och samarbeten för såväl anslutna doktorander som för postdoktorer, handledare och andra intresserade forskare vid partnerlärosätena.

Forskarskolan etablerades 2014 med finansiering av Vetenskapsrådet. Sexton universitet och högskolor samt Region Skåne har varit partners under perioden 2014-2021, med Lunds universitet i koordinerande roll. Till och med 31 december 2021 hade 90 doktorander från vitt skilda discipliner varit anslutna under 2-4 år, varav 52 disputerat.

Året präglades av Coronapandemin som förhindrade resor till kurser, konferenser och nätverksträffar. SWEAH valde att inte ställa in några aktiviteter utan ställde om och anpassade verksamheten vilket innebar att flertalet aktiviteter genomfördes digitalt.

Den kurs som gavs inom SWEAH Core Curriculum var *Gerontology, from multidisciplinary to integrative perspectives on ageing and capability*. Kursen anordnades av Göteborgs universitet, med 18 deltagande SWEAH-doktorander som alla examinerades med godkänt resultat. De två doktoranddaggar som anordnades engagerade ett tjugotal doktorander vid varje tillfälle.

När det gäller postdoktorer engagerade ledningen för SWEAH fyra alumner för uppdrag inom forskarskolan, exempelvis som biträdande studiekoordinator eller biträdande kursledare.

Höstens stora evenemang var den digitala *SWEAH Milestone Conference* som lockade ca 100 deltagare från SWEAH:s partnerlärosäten, såväl doktorander som alumner och handledare.

Under året har framtiden för SWEAH säkrats genom att 12 lärosäten kommit överens om att tillsammans finansiera verksamheten under åren 2022-2026. Med 3,115 miljoner per år i budgeten kommer verksamheten att fortsätta på liknande sätt som tidigare.

Styrelse

Forskarskolans styrelse har under året bestått av ordförande, vice ordförande samt nio ledamöter. Forskarskolans koordinator, professor Susanne Iwarsson, har varit föredragande i styrelsen. Styrelsen har sammanträtt tre gånger under året – två gånger digitalt via Zoom och ett avslutande fysiskt möte i Lund i november, vilket var sista mötet för denna styrelse eftersom SWEAH från och med 1 januari 2022 startar om med nytt partnerkonsortium och ny styrelse.

Margareta Pålsson	ordförande
Jan Ekstrand	vice ordförande
Gudrun Edgren	expert högskolepedagogik, Lunds universitet
Karin Olsson Lindström	extern ledamot
Artur Ringart	extern ledamot
Britt Östlund	partnerrepresentant, Kungliga Tekniska Högskolan
Susanne Georgsson	partnerrepresentant, Röda Korsets Högskola
Erik Rosendahl	partnerrepresentant, Umeå universitet
Marie-Louise Edvinsson	partnerrepresentant, Region Skåne
Linn Zulka	studeranderepresentant, Göteborgs universitet
Emilia Viklund	studeranderepresentant, Åbo Akademi

Styrelseledamöterna Britt Östlund och Erik Rosendahl är representanter i regeringens Äldreforskarråd, där även ytterligare några av SWEAH:s partnerrepresentanter medverkar. Britt Östlund är även ledamot i kommittén för Regeringens strategiska samverkansprogram för hälsa och life science. Britt och Erik försöker att sprida kunskap om SWEAH i dessa sammanhang.

Margareta Pålsson
Ordförande

Jan Ekstrand, prof emeritus
Vice ordf

Gudrun Edgren, prof emerita
Högskolepedagogisk expert

Karin Olsson Lindström
Extern rep

Artur Ringart
extern rep

Britt Östlund, partnerrep
KTH

Susanne Georgsson, partnerrep
Röda Korsets Högskola

Erik Rosendahl, partnerrep
Umeå universitet

Marie-Louise Edvinsson, partnerrep
Lunds universitet

Linn Zulka, doktorandrep
Göteborgs universitet

Emilia Viklund, doktorandrep
Åbo Akademi

Partners

SWEAH:s partnerkonstellation har under året varit oförändrad med totalt 16 partners (15 lärosäten samt Region Skåne). Lunds universitet är fortsatt värduниверситет.

- Blekinge Tekniska Högskola
- Chalmers tekniska högskola
- Göteborgs universitet
- Högskolan Dalarna
- Jönköping University
- Högskolan Kristianstad
- Karolinska Institutet
- Kungliga Tekniska Högskolan
- Linköpings universitet
- Linnéuniversitetet
- Luleå tekniska universitet
- Lunds universitet (koordinator)
- Region Skåne
- Röda Korsets Högskola
- Umeå universitet
- Örebro universitet

Forskarskolans ledning och administration

Ledningen för forskarskolan har under 2021 bestått av professor Susanne Iwarsson, koordinator (30% av heltid), docent Charlotte Löfqvist, studiekoordinator (40%) och Stina Elfverson, forskningsadministratör (65%). Anställningen som kommunikatör (25%) upprätthölls under vårterminen av vikarierande personal (Petra Olsson, januari-juni), och från och med augusti av Maria Löfstedt.

Från vänster: forskningsadministratör Stina Elfverson, koordinator Susanne Iwarsson och studiekoordinator Charlotte Löfqvist.

Pedagogisk arbetsgrupp

SWEAH:s pedagogiska arbetsgrupp har ansvar för pedagogiska frågor, kvalitetsutveckling och utvärdering och leds av studiekoordinatören (sammankallande). Under 2021 har professor emerita Gudrun Edgren, högskolepedagogisk expert, Lunds universitet, professor Håkan Jönson, Socialhögskolan, Lund, och Caroline Hasselgren, postdoktorsrepresentant, ingått i gruppen, liksom Catharina Melander i egenskap av biträdande studiekoordinator. Även doktorandrepresentanterna i styrelsen för SWEAH har ingått. SWEAH:s administratör är ständigt sekreterare i gruppen.

Pedagogiska gruppen har under 2021 medverkat till att förbereda SWEAH:s kursutbud i SWEAH 2.0, det vill säga från och med den 1 januari 2022 då SWEAH kommer att erbjuda kurser varje termin i stället för som hittills, en gång per år. Kursgivande partnerlärosäten har bjudits in till diskussioner för att skapa en samsyn om hur SWEAH:s Core Curriculum ska utformas baserat på forskarskolans pedagogiska principer. Även villkoren för anslutna doktorander har diskuterats och kommer att revideras inför 2022.

Därutöver har pedagogiska gruppen som tidigare år varit rådgivande till ledningen och styrelsen inför aktiviteter som doktoranddag, SWEAH Milestone Conference, extern konferensmedverkan, med mera. Pedagogiska gruppen har träffats digitalt sex gånger under året, varav två gånger tillsammans med representanter från kursgivande lärosäten.

Anslutna doktorander

Vid årets början var 47 doktorander anslutna till forskarskolan. Under 2021 försvarade 14 doktorander sina avhandlingar, varav en var en licentiatavhandling (se sid 8). En doktorand avslutade sin anslutning till SWEAH före disputation. Därmed var 32 doktorander anslutna vid årets slut (Tabell 1).

Den 27 januari ordnades en digital välkomsträff för de tolv doktorander som anslöts från och med 1 jan 2021. Tio doktorander hade möjlighet att medverka och presentera sig själva och sina projekt samt få en introduktion till SWEAH:s verksamhet.

Några kommentarer i samband med introduktionsmötet till varför doktoranderna sökt sig till SWEAH:

”När jag läste om SWEAH såg jag en given möjlighet att utöka mitt kontaktnät och bredda mitt perspektiv inom åldrandeforskning”

Emma Simonsson, Doktorand i idrottsmedicin vid institutionen för samhällsmedicin och rehabilitering, Umeå universitet.

”Att kunna dra nytta av andra discipliner är särskilt viktigt inom komplexa ämnesområden som gerontologi. Jag tror att jag kommer att kunna utveckla min egen forskning så att den blir relevant i ett större sammanhang. Det vore roligt om de kontakter som knyts genom SWEAH kommer vara kvar genom allas våra forskarkarriärer”

Erik Eriksson, doktorand i forskargruppen Aktivt och hälsosamt åldrande vid Lunds universitet.

Nyanslutna doktorander januari 2021 tillsammans med SWEAH:s ledning vid introduktionsmötet den 27 januari. Överst från vänster: Erik Eriksson, Stina Elfverson (SWEAH administratör), Charlotte Löfqvist (SWEAH studiekoordinator), Peggy Ler; rad två: Sofi Sandström, Ingrid Olsson, Guo Yanfei, Jonathan Mak; rad tre: Susanne Iwarsson (SWEAH koordinator), Emma Simonsson, Isabelle von Saenger, Åsa Olsson; rad 4: Petra Olsson (SWEAH kommunikatör), Caroline Hasselgren (SWEAH alumna), Emma Carlsson.

En utlysning för ansökan om anslutning av ytterligare doktorander gjordes under året. Denna omgång var den nionde i ordningen sedan forskarskolan etablerades. Vid sista ansökningsdatum (30 september) hade 15 ansökningar inkommit från doktorander vid åtta av SWEAH:s partnerlärosäten. Fem sakkunniga granskare i två grupper bedömde och rangordnade ansökningarna enligt fastlagda bedömningskriterier. Den 23 november beslutade styrelsen att ansluta tretton doktorander under fyra år från och med den 1 januari 2022.

Tabell 1. Doktorander anslutna till Nationella forskarskolan om äldre och hälsa (SWEAH), dec 2021 (N=32).

Omgång/ År	Namn	Forskningsämne	Lärosäte
1/2014	Karin Erwander	Klinisk medicin, geriatrik	Lunds universitet
1/2014	Hanna Mac Innes	Socialt arbete	Göteborgs universitet
1/2014	Marie Olsen	Omvårdnad	Högskolan Dalarna
4/2017	Amelie Lindh Mazya	Geriatrisk	Karolinska Institutet
5/2018	Anna Meyer	Epidemiologi	Karolinska Institutet
5/2018	Joakim Frögren	Hälsoteknik	Lunds universitet
5/2018	Mahwish Naseer	Folkhälsa	Högskolan Dalarna
6/2019	Owasim Akram	Statskunskap	Örebro universitet
6/2019	Nilla Andersson	Hälsovetenskap	Lunds universitet
6/2019	Elias Ingebrand	Socialgerontologi	Linköpings universitet
6/2019	Christine Laustsen	Hälsovetenskap	Högskolan i Kristianstad
6/2019	Marguerita Saadeh	Epidemiologi	Karolinska Institutet
6/2019	Emilia Viklund	Hälsovetenskap	Umeå universitet
7/2020	Andreea Badache	Handikappvetenskap	Örebro universitet
7/2020	Anna Nivestam	Hälsovetenskap	Högskolan i Kristianstad
7/2020	Jacques Shebehe	Medicin	Örebro universitet
7/2020	Marcus Falk Johansson	Vårdvetenskap	Högskolan Dalarna
7/2020	Nadezhda Golovchanova	Psykologi	Örebro universitet
7/2020	Wossenseged Jemberie	Socialt arbete	Umeå universitet
7/2020	Xia Xin	Medicin	Karolinska Institutet
8/2021	Afsaneh Taei	Arbetsterapi	Lunds universitet
8/2021	Christina Heller	Geriatrisk	Lunds universitet
8/2021	Emma Carlsson	Folkhälsa, sociologi	Karolinska Institutet
8/2021	Emma Simonsson	Idrottsmedicin	Umeå universitet
8/2021	Erik Eriksson	Gerontologi	Lunds universitet
8/2021	Guo Yanfei	Geriatrisk epidemiologi	Göteborgs universitet
8/2021	Ingrid Olsson	Hälsovetenskap	Umeå universitet
8/2021	Isabelle Von Saenger	Sociologi	Karolinska Institutet
8/2021	Jonathan Mak	Biomedicin/ neurobiologi	Karolinska Institutet
8/2021	Peggy Ler	Hälsovetenskap	Jönköping University
8/2021	Sofi Levik Sandström	Psykologi	Umeå universitet
8/2021	Åsa Olsson	Hälsovetenskap	Karolinska Institutet

Disputationer 2021

Under 2021 gratulerades tretton nyblivna doktorer och en fil. lic. som därmed fullgjort sin tid som SWEAH-anslutna doktorander (länkarna nedan leder till respektive avhandling online). Att de flesta disputationer genomfördes online öppnade för möjligheten att medverka som åhörare utan restid och resekostnader. SWEAH uppmärksammar alla disputationer med inlägg på forskarskolans Facebook-sida, i dess kalendarium och oftast med en intervju på hemsidan. Några citat:

*Beskriv dina år som SWEAH-doktorand med tre ord?
"Inspirerande, lärorikt och socialt givande"*

Länk till hela intervjun: [Ny SWEAH-avhandling visar att människor inte går i "mental pension" | SWEAH \(lu.se\)](#)

*Linn Zulka,
Göteborgs universitet*

"SWEAH har berikat min doktorandutbildning på flera sätt. Genom SWEAH har jag kunnat bygga upp ett bra nätverk av doktorander och seniorforskare från hela Sverige som har motiverat mig professionellt och stöttat mig socialt. Inom SWEAH har jag även fått värdefull feedback på mitt avhandlingsarbete"

Länk till hela intervjun: [Vill förstå digital ojämlikhet hos äldre | SWEAH \(lu.se\)](#)

*Arianna Poli,
Linköpings universitet*

"SWEAH har avsevärt förbättrat min kommunikation med doktorander utanför KI. Särskilt har min SWEAH-anknytning bidragit till att jag har kunnat förbereda mig väl inför disputationen. Dessutom har SWEAH stått för ett årligt bidrag till mina doktorandstudier och forskarskolan har även betalat min konferensavgift för NKG 2021"

Länk till hela intervjun: [Biologisk ålder – "en användbar informationskälla", enligt ny SWEAH-forskning | SWEAH \(lu.se\)](#)

*Xia Li,
Karolinska Institutet*

Disputationer 2021

Biological ages: correlations, genetic determinants, and health outcomes

Xia Li, Karolinska Institutet

On Retirement and Cognitive Aging from a Life-Span Perspective

Linn Zulka, Göteborgs universitet

Att behålla den åldrande arbetskraften: Studier av individuell och organisatorisk kapabilitet i kontexten av ett förlängt arbetsliv

Robin Jonsson, Göteborgs universitet

A Divided Old Age through Research on Digital Technologies

Arianna Poli, Linköpings universitet

"Life is for living": exploring thriving for older people living in nursing homes

Rebecca Baxter, Umeå universitet

Challenging oneself on the threshold to the world of research – frail older people's experiences of involvement in research

Isak Berge, Lunds universitet

Novel measure of olfactory bulb function in health and disease

Behzad Iravani; Karolinska Institutet

Better all the time? : trends in health and longevity among older adults in Sweden

Louise Sundberg, Karolinska Institutet

Ageism in the Media: Online Representations of Older People

Wenqian Xu, Linköpings universitet

Unequal tracks? Studies on work, retirement and health

Harpa Sif Eyjólfsdóttir, Karolinska Institutet

Att tappa kontrollen och utveckla oro. Komplexiteterna av åldrande postural kontroll och fall-relaterad oro

Mascha Pauelsen, Luleå Tekniska Universitet

Preventive Home Visits Among Older People – Risk assessment, self-rated health and experiences of healthy ageing

Astrid Fjell, Karolinska Institutet

How can older adults combat diabetes to achieve a longer and healthier life?

Ying Shang, Karolinska Institutet

Doing informal care: Identity, couplehood, social health and information and communication technologies in older people's everyday lives

Frida Andréasson, Linnéuniversitetet

Engagemang av postdoktorer i SWEAH

Postdoktorer engagerade av SWEAH 2021: Charlotta Nilsen, Catharina Melander, Isabelle Hansson och Caroline Hasselgren

Under 2021 fortsatte SWEAH att som en del i forskarskolans program för att stödja postdoktorers karriärutveckling erbjuda postdoktorer timraterade uppdrag inom ramen för forskarskolans verksamhet. Syftet med uppdragen är att ge postdoktorerna en möjlighet att meritera sig, vilket är ett led i forskarskolans långsiktiga målsättning att bidra till att utbilda framtidens forskningsledare. Postdoktorerna samarbetar sinsemellan och vägleds i sina uppdrag av personer i forskarskolans ledning. SWEAH har dessutom stor nytta av postdoktorernas engagemang i den kontinuerliga utvecklingen av verksamheten.

Styrelsen har delgetts en utvärdering som sammanställer intryck från de fyra alumner som haft postdoktorsuppdrag för SWEAH under 2021. Postdoktorerna uppskattar de erfarenheter som arbetet ger dem och att SWEAH:s ledning ger ett gott stöd i deras uppdrag, men de har också förslag till mer aktivt mentorskap och upplever att deras heminstitutioner ibland inte värderar det arbete de gör för SWEAH.

Postdoktorer med uppdrag inom SWEAH 2021:

- Catharina Melander, Luleå tekniska universitet, biträdande studiekoordinator, 15% av heltid.
- Caroline Hasselgren, Göteborgs universitet, samordnare av doktorandaktiviteter samt medlem i pedagogiska gruppen, 80 timmar över hela året.
- Charlotta Nilsen, Stockholms universitet, sammankallande i konferenskommittén samt assisterande i förberedelserna för SWEAH 2.0, totalt 175 timmar över hela året.
- Isabelle Hansson, Göteborgs universitet, assisterande kursledare, 40 timmar under pågående kurs.

Doktoranddag

På grund av Coronapandemin hölls alla SWEAH:s doktorandaktiviteter online under 2021. Att inte kunna träffas i verkligheten för att nätverka och umgås under både seriösa och avkopplande former har påverkat andan inom SWEAH och gjort att engagemanget minskat något när man inte känner varandra på det personliga planet. För att motverka detta har SWEAH ordnat fler, men kortare och digitala, doktoranddag och seminarier än under tidigare år. Dessutom har doktorandrepresentanterna bjudit in till sociala sammankomster några gånger, exempelvis digitala After Work.

Online-seminarium 24 mars

Caroline Hasselgren, postdoktor med uppdrag att samordna aktiviteter för doktorander, tog initiativ till och arrangerade ett online-seminarium med fokus på karriärplanering och att skriva CV. Inbjuden talare var Pär Bjälkebring, lektor vid Göteborgs universitet. Arton SWEAH-doktorander deltog.

Digital doktoranddag 20 april

På programmet stod dels presentationer av nyanslutna doktorander och av några som nyligen disputerat, dels en workshop med inbjudna lärare och forskare på temat publicerings- och granskningsprocesser. Medverkande lärare: Prof. Ingemar Kåreholt, Jönköping University och Karolinska Institutet; Dr. Marie-Louise Edvinsson, Region Skåne och Lunds universitet; Prof. Peter Hagell, Högskolan Kristianstad. De 23 medverkande doktoranderna fick möjlighet att diskutera sina egna utmaningar på området med gästtalarna.

“This manuscript contains both new and important information. Unfortunately, the important information is not new, and the new information is not important”

Humoristiskt exempel på manus-feedback som man inte bör låta sig nedslås av.

Digital doktoranddag 30 september

Höstens doktoranddag den 30 september blev också digital och behandlade SWEAH 2.0, frågor om kommunikationskanaler via SWEAH samt tiden närmast efter disputation, där några alumner bidrog med sina erfarenheter. Sammanlagt 21 doktorander och fyra alumner deltog i mötet.

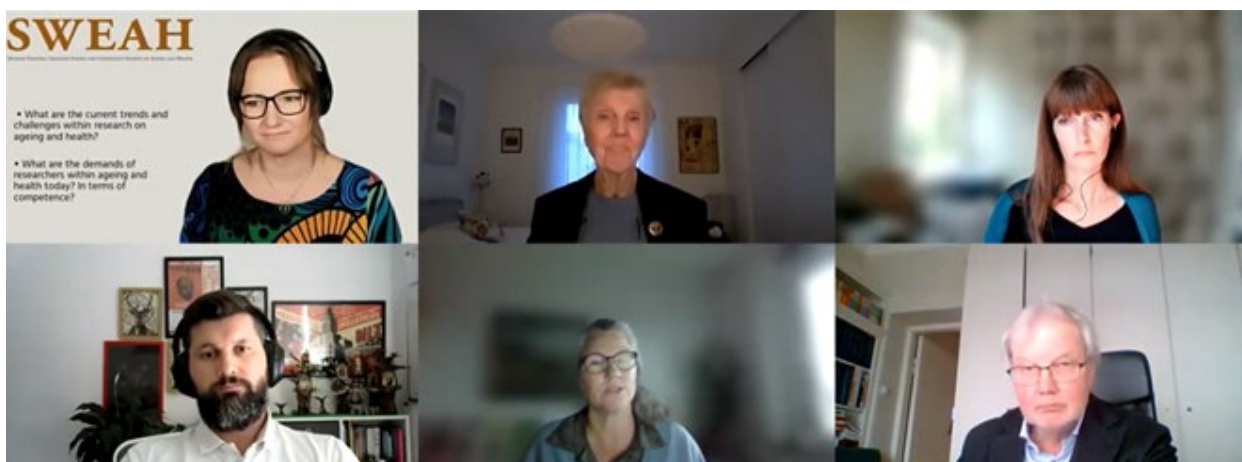
SWEAH Milestone Conference 19-20 oktober 2021

Forskarsholan arrangerade en digital vetenskaplig konferens om åldrande och hälsa i oktober 2021 med ca 100 deltagare. SWEAH välkomnade alla som arbetar med åldrande och hälsa vid partnerlärosätena att medverka i konferensen som gav deltagarna möjlighet att presentera och ta del av forskning om åldrande och hälsa inom många olika discipliner. Nuvarande och tidigare SWEAH-anslutna doktorander och deras handledare presenterade pågående forskning och även inbjudna forskare bidrog med presentationer.

”Den här typen av tvärdisciplinära forskarskolor där doktorander och postdoktorer från stora och mindre lärosäten över hela landet utbyter erfarenheter är mycket viktiga för framtidens kunskapsutveckling. Åldrande och hälsa är också ett prioriterat forskningsområde då flera länder, bland annat Sverige, har en allt större andel åldrande befolkning”

Prorektor Lena Eskilsson, Lunds universitet

Konferensen inleddes med ett samtal mellan professor Erik Renström, rektor vid Lunds universitet, och professor Susanne Iwarsson, koordinatör för SWEAH om forskarskolans utveckling och framtidsplaner. Sammanlagt framfördes 19 muntliga presentationer av vetenskapliga studier, två presentationer av doktorsavhandlingar, ett symposium och sju posters. Därutöver ingick ett vetenskapligt anförande av Professor Liat Ayalon från Bar Ilan University i Israel och ett inslag där generaldirektör Jonas Björck presenterade Fortes finansiering av äldreforskning. Programmet avslutades med en paneldebatt med fokus på framtiden för forskare i om åldrande och hälsa ledd av riksdagsledamot Barbro Westerholm tillsammans med SWEAH-alumn Mascha Paulsen. Panelister var Martin Hyde, Swansea University, Storbritannien; Lena Dahlberg, Högskolan Dalarna och Karolinska Institutet; Ida Goliath, Karolinska Institutet samt Ingmar Skoog, Göteborgs universitet.

Mascha Pauelsen, Barbro Westerholm, Lena Dahlberg, Martin Hyde, Ida Goliath, Ingmar Skoog

För att ge möjlighet till nätverkande och avkoppling erbjöds även digital After Work med musikquiz, guidad morgonmeditation, pausjympa, lunchmusik – live från Luleå tekniska universitet, och en speed-nätverksövning.

Utvärderingen (n=30) var sammantaget mycket positiv; konferensen och arrangemanget uppskattades av deltagarna.

Länk till filmer från SWEAH Milestone Conference:

[SWEAH Milestone Conference, se filmerna i efterhand | SWEAH \(lu.se\)](#)

”Jag blir alltid full av beundran för de andra doktoranderna efter att ha deltagit i de aktiviteter som anordnas av SWEAH.”

Emilia Viklund

Länk: [Emilia Viklund vinnare av postertävlingen under SWEAH Milestone Conference | SWEAH](#)

Användning av driftsbidrag, ”ryggsäck”

Under perioden med finansiering från Vetenskapsrådet har varje ansluten doktorand haft tillgång till ett driftsbidrag från SWEAH. Under 2021 uppgick denna ”ryggsäck” till 15 000 kr (plus indirekta kostnader) att användas i första hand för att finansiera omkostnader i samband med aktiviteter som arrangeras av SWEAH, såsom rese- och hotellkostnader vid doktoranddaggar eller deltagande i kurser inom forskarskolans specifika curriculum. Pengarna har även kunnat användas för medverkan i andra kurser och konferenser inom området åldrande och hälsa, i Sverige eller utomlands. Doktoranderna har också kunnat köpa litteratur eller annat material som stödjer deras lärande och som inte ingår i arbetsgivarens och handledarens finansieringsansvar.

På grund av fortsatta reserestriktioner under Coronapandemin kunde doktoranderna endast utnyttja sina ”ryggsäckar” i begränsad omfattning men eftersom konferensavgifter tas ut även för digitala konferenser använde doktoranderna sammanlagt ca 60 000 kronor till kurs- och konferensdeltagande, vilket var samma summa som under 2020. Även kostnaderna för litteratur, språkgranskning, datorlicenser mm uppgick till samma nivå som 2020, dvs totalt ca 110 000 kr. Två doktorander hann utnyttja en period av minskade restriktioner och åka till Köpenhamn för en forskningsvistelse finansierad av SWEAH-ryggsäcken, och en doktorand gjorde motsvarande för ett besök i USA.

SWEAH:s specifika curriculum

SWEAH:s specifika curriculum ger grunden för ett tvärvetenskapligt synsätt på åldrande och hälsa och omfattar tre kurser om vardera 3 högskolepoäng (hp):

-*Theories of ageing* (Lunds universitet)

-*Theoretical perspectives on methodological choices in research on ageing and health* (Lunds universitet)

-*Gerontology, from multidisciplinary to integrative perspectives on ageing and capability* (Göteborgs universitet)

Kravet för anslutna doktorander har varit att de under sin anslutningstid måste fullgöra kursfordringarna för minst två kurser om de blivit anslutna för tre eller fyra år, och för en kurs om de varit anslutna för ett eller två år. Varje år ges en av dessa kurser, vilka är öppna även för externa sökande men med företräde för doktorander anslutna till SWEAH.

Under 2021 gavs kursen *Gerontology, from multidisciplinary to integrative perspectives on ageing and capability* av Göteborgs universitet i samverkan med SWEAH. Kursdeltagarna gav i utvärderingen positiva omdömen om innehåll och utförande. De två av sammanlagt 20 deltagare som inte var SWEAH-doktorander valde dock att avsluta kursen i förtid. Kursen gavs av Göteborgs universitet och finansierades av SWEAH. Postdoktor Isabelle Hansson var biträdande kursledare, vilket var ett av de postdoktorsuppdrag som finansierades av SWEAH.

Under hösten utlystes kursen *Theories of ageing* som ges våren 2022 av Lunds universitet.

Mentorprogram för postdoktorer

Efterhand som anslutna doktorander disputerar utökas SWEAH:s nätverk med allt fler postdoktorala forskare. Målet är att erbjuda dessa alumner stöd i sin fortsatta karriärutveckling.

I början av 2021 gjordes en uppföljning av det mentorprogram som pågått under 2019 och 2020 där sju postdoktorer haft varsin mentor (senior forskare inom området åldrande oh hälsa) från SWEAH:s partneruniversitet. Adepterna hade alla genomgått kursen *From junior to senior researcher in research on ageing and health* och mentorerna hade deltagit i två workshops online för vägledning i uppdraget som mentor. Utvärderingen besvarades av 11 personer (av 14 möjliga) och visar att såväl adepter som mentorer haft nytta av mentorprogrammet.

Utåtriktade aktiviteter och kommunikation

Ny hemsida för SWEAH

Sedan mitten på februari har SWEAH:s svenska och engelska hemsidor (www.sweah.lu.se, www.sweah.lu.se/en) nytt utseende eftersom hela Lunds universitet har gått över till en ny version av det verktyg som används för samtliga hemsidor. De nya sidorna har ny layout med bland annat större bilder och anpassning till det så kallade tillgänglighetsdirektivet. Reglerna för tillgänglighet med tanke på personer med funktionsnedsättningar kräver till exempel att pdf-filer skapas i enlighet med direktivet, varför vi inte längre kan använda hemsidorna som ett arkiv med tidigare styrelseprotokoll, verksamhetsberättelser osv.

Publicerad artikel

En första artikel baserad på resultat om uppbyggnaden och lärandet inom SWEAH publicerades under året i tidskriften ”Teaching in Higher Education”. Syftet var att beskriva utvecklingen av en ny tvärvetenskaplig forskarskola, med SWEAH som exempel. Artikeln utforskar doktoranders uppfattningar om att vara en del av SWEAH. Skriftliga självrapporter som speglar 78 doktoranders erfarenheter och uppfattningar har analyserats med hjälp av tematisk analys. Författarkonstellationen bestod av Charlotte Löfqvist, Maria Haak, Catharina Melander, Sören Smedegaard Bengtson, Gudrun Edgren och Susanne Iwarsson.

Resultaten visar att anslutningen till SWEAH värderas högt. Studenterna betonar sin uppskattning av de skraddarsydda kurserna och lärandeaktiviteterna och rapporterar att dessa varit avgörande för att fördjupa deras kunskaper och vidga deras forskningsperspektiv. Resultaten visar hur de navigerar mellan disciplinära och tvärvetenskapliga sammanhang och lär sig ett intellektuellt tänkesätt och förståelse för vikten av nätverksbyggande.

Forskaraskolan tillför ett tvärvetenskapligt lärande, influerat av studiekamrater och andra forskare, och visar vikten av byggandet av tvärvetenskapliga miljöer och hur detta kan uppnås.

Länk till artikeln: [Doctoral students' experiences of being affiliated with an interdisciplinary graduate school in aging and health](#). En andra artikel som baseras på intervjuer av SWEAH-alumner är under utveckling.

Externa konferenser

SWEAH:s studiekoordinator Charlotte Löfqvist och biträdande studiekoordinator Catharina Melander (postdoktor med SWEAH-uppdrag) medverkade i april 2021 i den digitala konferensen Orpheus med en poster om SWEAH. Orpheus är en europeisk organisation för forskarutbildning i biomedicin och hälsovetenskap

Den 2-4 juni 2021 deltog 14 SWEAH-doktorander i Nordiska konferensen om gerontologi, NKG, som genomfördes digitalt av värdlandet Island. Som ett stöd för doktoranderna och för att bidra till deras nätverkande ordnade SWEAH träffar både före, under och efter konferensen där doktoranderna fick möjlighet att träna på sina presentationer och dryfta frågor och intryck från konferensen. De doktorander som nyttjade dessa möjligheter var nöjda med att SWEAH erbjöd tillfälle att utveckla gruppkänsla och få möjlighet att ge och ta emot återkoppling på insatser under konferensen.

Enskilda SWEAH-doktorander har därutöver deltagit i en mängd konferenser under året, de flesta digitala, där SWEAH bidragit med konferensavgiften och i vissa fall med resa och boende. I gengäld måste doktoranderna hänvisa till sin anslutning till SWEAH i presentationer och posters.

Pressrelease om SWEAH 2.0

I juni publicerades en pressrelease för att informera om att tolv lärosäten kommit överens om att gå samman för att finansiera SWEAH under fem år efter det att medlen från Vetenskapsrådet upphör. Totalt kommer medfinansieringen av forskarskolan att uppgå till 3,115 miljoner kronor om året från och med 2022. De partners som gemensamt kommer att finansiera verksamheten och därmed kommer att kunna ansluta doktorander och engagera postdoktorer från och med 1 jan 2022 är Lunds universitet, Karolinska Institutet, Göteborgs universitet, Linköpings universitet, Örebro universitet, Linnéuniversitetet, Umeå universitet, Högskolan Dalarna, Blekinge Tekniska Högskola, Högskolan Kristianstad, Luleå tekniska universitet samt Jönköping University.

Länk till pressrelease: [Lärosäten satsar gemensamt på forskarskola kring åldrande och hälsa | Lunds universitet](#)

Doktorander i media

SWEAH:s doktorander har framträtt i media vid flera tillfällen under 2021. Nedan följer några exempel.

Föredrag i UR

Nadezhda Golovchanova och Owasim Akram, SWEAH-doktorander vid Örebro universitet, höll den 5 mars föredrag i Utbildningsradion, UR Samtiden, om otrygghet bland äldre och om att åldras i extrem fattigdom. Se föredragen i länkarna: [Otrygghet bland äldre - UR](#), [Att åldras i extrem fattigdom - UR](#)

Nadezhda Golovchanova

Owasim Akram

Intervju i Omvårdnadsmagasinet

Rebecca Baxter, SWEAH-doktorand vid Umeå universitet, intervjuades i [Omvårdnadsmagasinet nr 4/2021](#) om sitt avhandlingsarbete "[Livet är till för att levas](#)" : undersökningar av trivsel hos äldre i vård- och omsorgsboende som hon disputerade med under året. Hon konstaterar bland annat att ett personcentrerat arbetssätt med alternativ och valmöjligheter i vardagen är viktigt för att äldre på vård- och omsorgsboenden ska känna trivsel.

Forskningsprojektet Bostadsförsöket

Ett samarbete mellan vetenskapsfestivalen ForskarFredag och forskare vid Lunds universitet där skolelever, seniorer och andra intresserade samlade in data om miljöhinder som kan skapa tillgänglighetsproblem för personer med funktionsnedsättningar i bostäder runt om i landet. Till sin hjälp hade de en tumstock och en mobilapp. SWEAH-doktoranden Joakim Frögren, Lunds universitet, genomför en utvärdering av Bostadsförsöket som en delstudie i sin avhandling. [SWEAH-doktorand utvärderar massexperiment | SWEAH \(lu.se\)](#)

Artikel i Äldre i centrum

Christine Etzerodt Laustsen, SWEAH-doktorand vid Högskolan Kristianstad, forskar om brukarmedverkan, vilket uppmärksammades av tidskriften [Äldre i centrum nr 1/2021](#). I artikeln beskrivs hur man i Kristianstad arbetar med att utveckla ett ramverk användbart i forskningsprojekt där professioner och forskare samverkar.

Christine Etzerodt Laustsen

Uppföljning

Efter varje genomförd kurs och aktivitet distribuerar SWEAH en utvärderingsenkät för deltagarna att fylla i anonymt. Dessa utvärderingar, tillsammans med synpunkter från medverkande lärare, utgör viktiga underlag för uppföljning och fortsatt utveckling av verksamheten. Dessutom måste anslutna doktorander varje år lämna en skriftlig rapport över sina lärandeaktiviteter relaterade till området åldrande och hälsa, inte bara inom SWEAH utan generellt inom den egna utbildningen på forskarnivå (publikationer, undervisningsinsatser, konferensbidrag, m. m.).

Aktivitetsrapporter 2021

Trettiosex av de totalt 39 doktorander som varit anslutna till SWEAH under 2021 har inkommit med skriftliga aktivitetsrapporter. Sju av dem som svarat disputerade under höstterminen. Bland dem som inte avlämnat rapport är det en som sannolikt nu är föräldraledig, en som sannolikt är sjukskriven och en som avslutade sin medverkan i SWEAH under året.

När det gäller resor och internationella aktiviteter har aktivitetsgraden liksom under 2020 varit låg, vilket naturligtvis beror på den pågående pandemin. I övrigt är rapporterna i hög grad samstämmiga med tidigare år och visar på god uppslutning, god studietakt och progress samt hög uppskattning för SWEAH:s aktiviteter. Flera av doktoranderna nämner särskilt att de uppskattat att SWEAH inte ställt in några aktiviteter utan stället anpassat verksamheten till de speciella förutsättningar som rått under året.

Av de 32 doktorander som ännu inte disputerat vid utgången av 2021 hade alla fullgjort kursfordringarna inom SWEAH:s specifika curriculum. Detta innebär att anslutna doktorander fullgjort en eller två kurser under sin anslutningstid, beroende på hur länge de varit anslutna (varierande tidsperiod beroende på när de anslöts relativt utgången av forskarskolans finansieringsperiod, december 2021). Ett tiotal doktorander rapporterar att de därutöver gått andra kurser med inriktning åldrande och hälsa, anordnade av lärosäten eller andra kursgivare.

Tjugotre av doktoranderna deltog i den doktoranddag som SWEAH arrangerade under vårterminen. Under hösten anordnades både en digital doktoranddag med 23 engagerade doktorander och SWEAH Milestone Conference i oktober där 29 aktiva doktorander deltog. Nytt för året är att SWEAH:s ledning eller doktoranderna själva tagit initiativ till ytterligare aktiviteter online, för att stimulera nätverkande trots rådande pandemi. Ett tiotal doktorander rapporterar att de deltagit i sådana aktiviteter.

Tio av de doktorander som lämnat uppgifter rapporterar att SWEAH bidragit till att deras avhandlingsprojekt och forskarutbildning nu fokuserar mer på åldrande och hälsa än tidigare. Aktivitetsrapporterna visar att flertalet doktorander gör förväntad och god progress i sin utbildning på forskarnivå, med produktion av vetenskapliga manuskript/publikationer avsedda att ingå i deras respektive avhandlingar:

- 31 doktorander har publicerat minst en vetenskaplig artikel under året; 8 av dessa har publicerat två artiklar eller fler.
- 13 doktorander har publicerat andra typer av texter.
- 26 doktorander har medverkat med presentationer vid nationella eller internationella vetenskapliga konferenser, huvudsakligen online.
- 9 doktorander har varit engagerade i populärvetenskapliga sammanhang.
- 10 av doktoranderna har erhållit externa bidrag till sin forskning under 2021, antingen som huvudsökande eller som medsökande, eller på annat sätt bidragit till finansierade projektansökningar.
- 16 doktorander har varit aktiva som lärare.

Tio doktorander planerar att disputera under 2022.

Doktorandernas kommentarer om värdet av anslutningen till SWEAH är liksom under de senaste åren mycket samstämmiga. Följande citat från en doktorands rapport fångar mycket av andan i det samlade materialet:

It is super inspiring, stimulating, and motivating to meet, listen to, and exchange ideas with other researchers, students in the same field - for me, this may be one of the most important aspect of being part of SWEAH.

Följande punkter sammanfattar doktorandernas fria kommentarer om hur de upplevt sin anslutning till SWEAH under 2021:

- De nya kontakter man får genom anslutningen till SWEAH är unika och mycket värdefulla. Särskilt möjligheterna till nätverkande uppskattas, både under utbildningstiden och för framtiden.
- Många kommenterar positivt om de tvärvetenskapliga insikterna om åldrande och hälsa som särskilt årets kurs i SWEAH:s specifika curriculum erbjudit.
- Många av doktoranderna poängterar särskilt värdet av SWEAH Milestone Conference. Detta arrangemang lyfts fram som mycket givande, inspirerande och viktigt för dem.
- Även årets nordiska kongress i gerontologi (NKG25, arrangerades av Island, online) och de möten som SWEAH organiserade online inför konferensen uppskattades av de doktorander som medverkade.
- Tillgången till egna driftsmedel uppskattas mycket och nämns av många av doktoranderna. Möjligheten att köpa in egen litteratur ses som en viktig förmån.
- Några av doktoranderna kommenterar särskilt att man saknat möjligheterna att mötas fysiskt under året.

Telefonuppföljningar med doktorander

Studiekoordinator Charlotte Löfqvist genomförde under året telefonuppföljningar med fem av de senast anslutna doktoranderna. Övriga i denna kohort avstod möjligheten för uppföljning, och tidigare kohorter följdes inte upp denna gång. Sammanfattningsvis beskrev doktoranderna att de är väldigt positiva till SWEAH. På grund av pandemin har inga fysiska möten kunnat genomföras, men doktoranderna har medverkat i de digitala aktiviteter som erbjudits och varit möjliga under året och menar att SWEAH varit bra på att bjuda in till sådana. Särskilt årets digitala konferens har uppskattats och studenterna påpekar att de gärna medverkar i kommande konferenser. Även program kring karriärplanering och Q & A med SWEAH-alumner har uppskattats liksom möjligheten att få stöd och tillsammans med andra SWEAH-doktorander träna inför konferenspresentationer. För en av de studerande har de tvärvetenskapliga mötena i SWEAH lett till

initiativ till samarbete och berikande tvärvetenskapliga diskussioner även på hemmaplan. Studenterna ser också gärna att handledare är mer aktiva i SWEAH. Vidare uppskattas SWEAH för att forskarskolan verkligen är studentdriven - inte bara i teorin utan även i praktiken.

På väg mot SWEAH 2.0

Den 31 december 2021 gick dispositionstiden för finansieringen från Vetenskapsrådet ut (sammanlagt 25 miljoner kronor fr. o. m. 1 jan 2014). Redan 2018 tog SWEAH:s ledning med hjälp av en enkät kontakt med ledningarna för övriga partnerlärosäten samt Region Skåne för att efterhöra intresset för att driva verksamheten vidare utan externa medel. Eftersom responsen var genomgående positiv inleddes arbetet med att utveckla en långsiktigt hållbar medfinansieringsmodell.

I oktober 2019 fick koordinator Susanne Iwarsson i uppdrag av rektor för Lunds universitet att utreda förutsättningarna för fortsatt verksamhet inom SWEAH efter innevarande finansieringsperiods slut. Under 2020 inleddes samtal med företrädare för ledning och forskare vid samtliga partnerlärosäten och under 2021 utmynnade dessa diskussioner i att 12 av de 16 partnerlärosätena tillsammans utformade ett samarbetsavtal för att gemensamt driva SWEAH vidare i fem år från och med januari 2022.

Att tolv lärosäten går in med medfinansiering för att säkra fortsatt verksamhet och utveckling av SWEAH visar hur angeläget det är att satsa på att utbilda framtidens forskare inom det angelägna forskningsområdet åldrande och hälsa.

Lärosätenas medfinansiering uppgår till totalt drygt 3,1 miljoner kronor per år, varav Lunds universitet står för 1 miljon per år. Inför nystarten påbörjades under hösten 2021 arbetet med att ta fram strategisk plan, verksamhetsplan och kommunikationsplan för perioden 2022-2025, liksom att rekrytera en ny styrelse. Rektor för Lunds universitet utsåg Susanne Iwarsson till koordinator för perioden 2022-2024.

De tolv lärosätena som medfinansierar SWEAH från och med 2022:

Blekinge Tekniska Högskola
Göteborgs universitet
Högskolan Dalarna
Högskolan Kristianstad
Jönköping University
Karolinska Institutet
Linköpings universitet
Linnéuniversitetet
Luleå tekniska universitet
Lunds universitet (värduniversitet)
Umeå universitet
Örebro universitet

Ekonomi

Under 2021 var medelsförbrukningen lägre än budgeterat eftersom alla aktiviteter blev digitala och utgifterna för resor och hotell blev minimala. Doktoranderna kunde inte använda sina driftsmedel i full utsträckning och inga bidrag till forskningsvistelser utomlands beviljades. Vetenskapsrådet har beviljat ledningens ansökan om förlängd dispositionstid, vilket innebär att överskottet kan disponeras till och med den 30 juni 2022.

Tabell 2. Nationella Forskarskolan, jämförelse budget och utfall t o m 31 dec 2021

Intäkter	Budget 2021	Bokslut 2021
IB (från tidigare år)	3 445	3 445
VR	0	
Intäkter totalt	3 445	3 445
Kostnader		
Koordinator 30%	469	467
Styrelsearvoden	75	67
Studiekoordinator 40%	442	443
Kvalitetssäkring & utveckling 3%	45	40
Administration		
Fo adm 65%	425	423
Summa ledning, administration & lärarinsatser	1 456	1 440
Kommunikatör 25%	189	178
Summa kommunikationsinsatser	189	178
Kurser etc, inom specifikt curriculum	165	165
Doktoranddag, vårtermin	8	
Postdoktorsuppdrag	240	236
Driftsmedel till doktorander	220	184
Kunskapsspridning och marknadsföring	103	53
Slutkonferens, hösttermin	100	131
Övriga driftkostnader (ej knutna till specifika aktiviteter)	184	45
Utvärderingsinsats - Slututvärdering	35	0
Marknadsföring etc	88	0
Summa verksamhet och drift	1 143	814
Indirekta kostnader 23%	603	479
Hyror	55	55
Totalt kostnader	3 445	2 966
Årets överskott/underskott	-3 445	-2 966
IB+Intäkter-Kostnader	0	479

SWEAH

SWEDISH NATIONAL GRADUATE SCHOOL FOR COMPETITIVE SCIENCE ON AGEING AND HEALTH

Vetenskapsrådet

Nationella forskarskolan om åldrande och hälsa - SWEAH etablerades 2014 med finansiering av Vetenskapsrådet och följande mål:

- utveckla en konkurrenskraftig nationell lärandemiljö med internationell lyskraft
- bidra till kunskap om åldrande och hälsa, med särskild hänsyn till komplexiteten i åldrandet i dagens och framtidens samhälle
- utveckla nästa generation forskare till att bli ledande inom akademiska, kliniska eller administrativa karriärer i både offentlig och privat verksamhet
- stödja den akademiska karriärutvecklingen för postdoktorer som är intresserade av forskning om åldrande och hälsa och ge dem möjlighet att kommunicera och samarbeta med kollegor verksamma inom starka forskningsmiljöer, nationellt och internationellt

Forskaraskolan utvecklar och etablerar fortlöpande ett specifikt curriculum för anslutna doktorander och ett utbud av öppna kurser och andra aktiviteter.

I programmet ingår att:

- ha ca 50 doktorander anslutna; till och med 2021 har 90 doktorander varit anslutna, varav 52 disputerat.
- erbjuda ett strukturerat utbud av nationella och internationella kurser och aktiviteter
- etablera en webbaserad nationell plattform för presentation och samordning av kurser
- skapa aktiviteter för att stödja den akademiska karriärutvecklingen för postdoktorer

